15-153a

GEORGII WOLFFGANGI
WEDELII,
HEREDITARII IN Schwartza/
MEDICINÆ DOCTORIS, COMITIS PALATINI CÆSAREI,
SERENISSIMORVM SAXONIÆ DVCVM CONSILIARII
ET ARCHIATRI,
THEORETICES PROFESSORIS PVBLICI ORDINARII,
FACVLTATIS MEDICÆ
h. t. DECANI,

Propempticon Inaugurale
DE
QVÆSITIS PER אורים ET תמים.

IENÆ
LITTERIS KREBSIANIS.

RPJCL

I. N. I.

NOtabilis locus eſt *Hippocratis*, quando *Epiſt.* 15. *t.* 37. *ἰητρικὴ, inquit, καὶ μαντικὴ καὶ πάνυ συγγενές εἰσιν, medicina & vaticinatio valde cognatæ ſunt;* vel ideo, quod ambarum artium vnus pater ſit Apollo.

Longe rectius ad Deum ſummum hæc referenda, ſi quidem genuinos fontes & veram diuinandi artem perputemus. Non fuit niſi ſimiæ inſtar Apollo Delphicus; & vates alii fallaces, indeque profecta oracula vana, vel, ſi quid forte veri aliquando profeſſi ſunt, illud *Platonicum* laudare liceat, diuinandi vim Deum dementiæ humanæ dediſſe.

Diuinorum vero effatorum exemplum genuinum & inſigne olim in Veteri Teſtamento præbuere quæſita & reſponſa per אוּרִים & תֻּמִּים. *vrim* & *thummim*; quæ cum ignorari hodie confiteantur plerique, non abſona viſa nobis fuit curioſitas, paulo attentius quædam de iis inueſtigare.

Enimuero fuit & hæc quædam *λογικὴ λατρεία*, *cultus diuinus*, a ſummo numine Pontifici maximo commiſſus, vt certis caſibus reſponſa darentur diuina, ea debite requirentibus. Iuſſu nempe diuino *Exod. 28. v. 2.* conficiebantur veſtes ſacræ pro ſummo ſacerdote, & in gloriam & decorem; quas inter præcipuum ornamentum erat חֹשֶׁן, *pectorale;* quod *Ioſephus* ἐσσήνην vocat, *l. 3. Antiq. Iud. c. 8. p. 85.* LXX. vero, *idem*que λόγιον, vulgata *rationale*, ſingulis illis locis latius deſcriptum.

Vocatur vero illud modo pectorale ſimpliciter, *Exod. 28.*

v. 22. 23. & *cap.* 39. *v.* 8. 9. 15. modo pectorale iudicii, *Exod.* 28. *v.* 15. & 29. modo pectorale iudicii filiorum Iſrael; Effulgebant enim & ſuperbiebant in eodem duodecim gemmæ, cum inſculptis nominibus duodecim tribuum, *ibid. c.* 28. *v.* 30. modo pectorale iudicii, (ſaltim ſubaudiendo quoque) cum vel in vrim & thummim, vel coniunctim *Exod. l. c. Levit.* 8. *v.* 8. *Eſdr.* 2. *v.* 63. *Nehem.* 7. *v.* 65. *Deut.* 33. *v.* 8. vel ſeorſim, ſolo vrim nominato, pectorali ſacro ſummi ſacerdotis, excluſo vel ſubintellecto potius altero. *Numer.* 27. *v.* 21. 1. *Sam.* 28. *v.* 6.

Circa hunc actum itaque & proceſſum, ſine dubio primum occurrit attendendum *obiectum*, ſeu poſtulatum deſideratum, idque momentoſum, vel reipublicæ, vel priuatum quoque, quod in quæſtionem venit, decidendum & definiendum, idque deuote propoſitum, nec ſine precibus ipſius, vt vocaueris, impetrantis.

Si enim apud Ethnicos ipſos in more poſitum fuit, vt trementes augurium captantes, Deumque inuocantes, precarentur eum: κύριε ἐλέησον, quidni id longe magis neceſſarium fuerit & requiſitum, vt hoc pacto quis in populo Dei aditum ſibi pararet, quærens & ſupplicans, ad optatum finem conſequendum. Vid. *Arrian. Epictet. l.* 2. *cap.* 8. *p. m.* 142. Non referebant enim ad Deos, nec eos conſulebant ſine precatione; vid. *Salmaſ. Exercit. Plinian. fol.* 411.

Adeundus hinc fuit vates, velut interpres diuinus & mediator, quæſitus & requiſitus, vt voluntati diuinæ conforme τῷ κεχρημένῳ procuraret vel exoraret potius reſponſum προφητεύσεως. Idque alterum eſt ac potiſſimum, quod hinc dilucidandum & delibandum ſe offert, in quo ζητήματι totius rei cardo vertitur.

Induendum nempe erat pectorale, quotiescunque inprimis huic muneri vacare vellet; vt in Pontificalibus, vt hodie loquimur, id, eſt ad hoc legitime ſic præparatus & inſtructus, indumentis ſacris veſtitus accederet, ita vt ſuper cor ſuum pectorale illud perpetuo geſtaret.

Vtut enim extraordinarie quaſi contingeret, vt hoc munere ſummo fungens prophetaret, etiam citra hanc ceremoniam,

niam, aliquando, vt de Caipha tale effatum recenſetur apud *Iohannem c. 11. v. 51.* quod eo anno ſummi ſacerdotis priuilegio gauderet, ac ſummo numini placeret ita dirigere; ac de Eli idem videatur vel dictum, vel ab eo affectatum, ad coniugem Elcanæ Hannam, matrem Samuelis, *1. Sam. c. 1. v. 17.* attamen ordinarie ſuo loco & tempore, more adulto & a Deo præcepto, id obibat magis.

Medium impetrandi diuinum ſcitum, beneplacitum & reſponſum quæſituro, ſine dubio itidem fas eſt aſſerere, fuiſſe preces. Sic forte dixerit: Iehoua audi orationem meam, auſculta deprecationem meam; doce me facere voluntatem tuam, quia tu es Deus meus: Spiritus tuus bonus deducat me in terra recta. *Pſ. 145. v. 1. & 10.* Item: emitte lucem tuam & veritatem, ipſæ deducent me, *Pſalm. 43. v. 3.* Accende lumen ſenſibus, & ſic porro.

Modus ἀποκαλύψεως huius aſſignatur per אֶת הָאוּרִים & אֶת הַתֻּמִּים quaſi dicas *per ignes, illuminationes, & rectum,* ſeu *perfectiones.* LXX. τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθεια, Vulgata *doctrinam & veritatem,* Germ. Licht und recht/ exponunt. Hoc vero quale fuerit, non parum diſſentiunt communiter. Quidam ἐπέχειν malunt, & iudicium ſuſpendere. Non pauci mediante ἐκλάμψει, ſeu fulgure gemmarum, in pectorali inſertarum, alii viſione oblata, alii viua voce prolata idem factum opinantur.

Neque de nihilo eſt ſplendor & fulgor gemmarum, inprimis adamantis, quem vel nomine iaſpidis exprimi alibi diximus. Et ne ſine autoribus aliis id dicamus, vel ſtatuamus, confer. *Geſnerus corollar. de XII. gemmis Epiphanii n. VI. p. 20.* vbi *Münſterum, Fagium, Abenezram* conſentientes laudat, idemque ipſe retur, ac conſentio, *inquit, p. 21.* Iahalom Hebræis adamantem eſſe cenſeo. &c. Sed nec ipſe videre id potuerit ſacerdos, nec niſi generale hoc annuendi vel abnuendi fuerit ſignaculum.

Multo minus audiendi ſunt, qui ſeorſim phoſphorum quendam fulgurantem, quales hodie noſtro æuo inuenti ſunt, non pauci, etiam ex ipſa vrina, inditum ſibi concepere, vel

303.

ipſum lapidem Philoſophorum. Minora hæc ſunt omnia, nec maieſtati diuinæ, nec rei naturæ adæquata & congrua.

Non fuerit hæc, noſtro leuidenſi iudicio, doctrina & veritas *Emblematica*, ſed *ſubſtantialis*, diuina, illuminatiua, inſpirata, & hinc ad ore proferendum ſuppeditata, nutu diuini Spiritus, idque ſic non indefinitum, ſed definitum, clarumque reſponſum, effatum. Formatus ſic intellectus ad verum, eſſentiale eius obiectum, vt innuatur ſic certitudo, infallibilitas, norma agendorum, ſecundum voluntatem & gratiam diuinam, per fidem exoratam, apprehenſam, inuentam ſeu impetratam.

Hinc non refertur Bezaleel, ſummus artifex operis, ſeu ſeorſim Vrim & Thummim fabricaſſe, elaboraſſe, & factum indidiſſe, *Exod. c. 39.* indicio manifeſto, (ne *Ioſephum* laudemus, nihil itidem proferre tale quid valentem, nihilque ibi locatum memorantem, quam duodecim gemmas, & nomina tribuum Iudaicarum,) non materiale aliquod fuiſſe, & ſenſibus obuium, aliud puta a contentis & inſertis reliquis.

Itaque valet & hic illud ex *2. Samuel. 23. v. 2.* Spiritus Iehouæ locutus eſt, (per Sacerdotem,) & ſermo eius factus eſt per linguam eius. Adeoque illuminatio quaſi facta putanda magis ab intra, mota mente & intellectu, impulſu diuino, ad effatum rectum, perfectum, indubitatum, ad extra proferendum,

Confirmat idem locus ſignatus, vt ita loquamur, pectorale, & exercitus, cor, ſuper quod geſtandum vnice fuerat. Ex corde enim, verbis & ſenſu Scripturæ, aſcendunt cogitationes vt malæ, ita & bonæ. Eſſe enim cor *πηγήν τινα ἐνοῦσαν πυρὸς*, *fontem quęndam ignis inexiſtentem*, iamdudum agnouit *Plato:* flammulam, & luculam vitalem, *ἀνάλογον τῷ τῶν ἄστρων στοιχείῳ*, *ſimilem elemento ſtellarum*, *Ariſtoteles*, *Carteſius*, & alii genuini Philoſophi, inditam cordibus animalium a diuino conditore.

Et oretenus prolatum diſtincte oraculum, exemplum habetur cumprimis *1. Samuel. c. 2. v. 4. 9. 11. 12.* ne plura adducamus. Hinc quando dicitur, reſponſum datum per *τὸ λογεῖον*, durch das Amt-Schildlein/ non repugnat aſſerto noſtro, ſiquidem & *λογεῖον* non ſolum pectorale notat, ſed etiam, vi vocis, *λόγον*, ſermonem, effatum.

Aſt

Aſt ſi hæc etiam, vt par eſt, Chriſtiano eloquio ſignare & effari licet, hic reuera typus fuit Chriſti Saluatoris, qui eſt ἀρχιερεὺς μέγας, *Hebr. 4. v. 14. Pſalm. 110. v. 4. Sacerdos Magnus* in æternum, ſecundum ordinem Melchiſedech, id eſt, regius minimum, & ſic longe eminentiſſimus. Offendimus hic myſterii Sacro-Sanctæ Trinitatis quædam veſtigia manifeſta, ſeu imaginem, figuram, ſymbolum. Deus eſt Pater luminum, habitans in luce inacceſſa, Chriſtus lux vera, quæ venit in mundum ad illuminandum homines, *Ioh. 1. v. 9.* Spiritus Sanctus igni non minus comparatur ſolenniter, quæ vbertim in ſacris fontibus reperias, hic ſaltim obiter, ſed deuote, verbo tacta.

Veritas eſſentialis itidem eſt, ſacroſanctæ Triadi vnice debita & propria, Deus verus eſt ſemper, idemque ineffabilis, Chriſtus eſt veritas, & Spiritus ſanctus, πνεῦμα τῆς ἀληθείας, *ſpiritus veritatis*, qui in omnem veritatem ducit. Et verbum ſic diuinum eſt veritas, vnde & orare oportet ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· ſeu per Vrim & Thummim, *Ioh. 4. v. 23. 24.* Quæ omnia, autorem oraculi huius genuini demonſtrant, & illuſtrant ἐξοχὴν inenarrabilem.

Et curioſum ſane eſt, veluti digito monſtrari, complexum vna oraculum hoc initium & finem,

ת & א

nullibi quaſi tam affabre & eleganter ſignatum, ſeu qui eſt τὸ

A & Ω

Græca analogia, & paraphraſi ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, *initium & finis, primus & nouiſſimus, Apocal. c. 1. v. 8. c. 21. 6. & c. 22. v. 13.* vti ter audit in Apocalypſi & Nouo Teſtamento, τὸ ἀμὴν & ναὶ omnium promisſionum diuinarum, *2. Cor. 1. v. 20.* ἀρχηγὸς καὶ τελειωτὴς τῆς πίστεως, *autor fidei* & *conſummator, Hebr. 12. v. 2.* Primus ante ortum, & in ortu mundi, vltimus in eiusdem conſummatione: Primus in Sacris literis, ἀρχὴ, & ἐν ἀρχῇ, *Ioh. 1. v. 1.* vltimus etiam expreſſo nomine, ἰησοῦ.

Neque abſonum eſt, applicare hæc quæſita ſuo modo non ſolum ad alia quæuis exquirenda ac inueſtiganda, eruendaque

daque, dubia, & ex voto decidenda: verum etiam ad medicam artem, ad exhaurienda naturæ arcana ſumme neceſſaria. Enimuero, adimpletis omnibus diuinis, pro ſalute hominum reparanda, promiſſis, nullo iam opus eſt Sacerdote maximo, nullo propheta, nullo oraculo. Per ἀρχιερέα μέγαν Saluatorem O. M. habemus προσαγωγὴν, *acceſſum*, ad Deum, omnium bonorum datorem.

Duo ſaltim ſunt media homogenea, illis laudatis affinia & conformia, *preces & meditatio*, verum, præter verbum Dei, Vrim & Thummim. Promiſſum enim habemus orantibus conceſſum iri diuinitus Spiritum Sanctum, illuminantem intellectum, ſine cuius lumine, nihil eſt in homine, & cum hoc veritatem perfectam. Meditatio, præuiis illis, ſuggerit veritatem ſtatuendorum, agendorumque. Quod ſi ne ſic quidem ex voto & voluntate noſtra potiamur fine, conſequimur tamen eundem, in temporalibus, ad beneplacitum & voluntatem diuinam, orantes, quæ ſemper ex vſu eſt nobis, & longe optima, omni opinioni noſtræ contra. Hoc eſt illud antiquum oraculum probatiſſimum: ora & labora.

Et hæc, ſi ad ipſa quæſita redeamus, per Vrim & Thummim, ad hæc noſcenda, explicanda ac intelligenda, veram ac optimam exhibent clauem, ex re ipſa philoſophando, ſingula tamen & omnia ad normam analogiæ fidei, & ſaluo rectius ſentientium iudicio. Vſus nimirum ille erat temporarius; hic vero perpetuus, vterque ſolennis, certus & fidus, nunquam fallens.

Sed vt magis paulo hæc illuſtrentur, liceat his adhuc quædam meditando occurrentia addere. Enimuero nihil hic, quod in cernendi ſenſum caderet, in pectorali offendiſſe quærentes, plura quoque alia perſuadere queunt. Maieſtati diuinæ & gloriæ conuenientior videtur laudata hæc hypotheſis. Neque aliud quid infert particula אֶל־, ſiue *in*, ſiue *ſub*, ſeu *ad*, ante, apud, cum, circa, per, erga, aliisque modis explicetur, proprie enim & κατ' ἐξοχὴν in vel erga ſignificauerit, reliquæ ſi non omnes, ſaltim pleræque ſignificationes, latitudinem huius vocis exprimunt.

Variat

Variat enim (1.) pro autorum placitis, & ſecundum verſiones hinc non vnas, quas *Noldius* ſecutus in *Tr. de particulis Hebrææ linguæ.* Variat (2.) pro ſubiecti & prædicati conditionibus & circumſtantiis diuerſis. Proprie vero (3.) *in* aliquid non tam abſolute externum quam internum ſignificat, & maxime quoad locum, cum magno ambitu & latitudine.

Ex quo velut clauis deſumi forte poteſt dubiorum inde exortorum, prout accuſatiuum *ad locum,* vel ablatiuum *in loco* notat. Et facile omnia diluuntur & clarent, ſi hoc loco *ſub* reddatur, quod non ſolum ſolenne eſt, & vſitatum, vel vno exemplo vulneris אֶל־הַחֹמֶשׁ *ad* quintam, *in*, vel *ſub* potius, *quintam coſtam,* vt apud Latinos quoque gladium in latere defigere alicui, id eſt, ſub latere, dicitur; ſed etiam a *Noldio l. c. p. 64.* exemplis aliis monſtratum. Sane vt corona, diadema, purpura, ſceptrum regem; vt faſces conſulatum vel magiſtratum ſignant: Ita pectorale ſummi Sacerdotis eiusdem officium & priuilegium notat, Vrim & Thummim vero donum vaticinandi ſpeciale, diuino inſpiratu, illuminatione, effato, vt μαθὼν παρὰ τοῦ θεοῦ, *edoctus a Deo*, ſeu φερόμενος ὑπὸ πνεύματος ἁγίου, *inſpiratus a Spiritu Sancto* reſponderit.

Illuminatio antecedens, effatum conſequens, vtraque abſoluebant oraculum diuinum, oretenus prolatum, idque non indefinitum, per dicta, non incertum, dubium, vel æquiuocum, ſed definitum, indubitatum, longe certiſſimum. Hinc nonnulli ſanctuarium & officium religioſum diuinum exponunt *Deuter. c. 33. v. 8.* Tantum vero abeſt, vt Vrim & Thummim inter deperdita ſint numeranda, quæ hodie nec dentur amplius, nec nouerimus. Habemus enim etiamnum Moſen & Prophetas, legem & euangelium, media omnia Chriſtiano more exorandi & qværendi petita, & reliqua. Hic vero, quod dicitur, iubet Plato quieſcere. Hæc præmittere voluimus, occaſione Diſſertationis Inauguralis de SERPENTARIA VIRGINIANA, Clariſſimi

CHRISTOPHORI LVDOVICI GÖCKELII, Medicinæ Doctorandi digniſſimi.

Vitalem adſpexit lucem Herſprucki Noricorum, anno ſuperioris ſeculi nonageſimo, XVI. Calend. April. Parente Nobiliſſimo & Excellentisſimo CHRISTIANO LVDOVICO GÖCKELIO, Medicinæ Doctore, tum temporis Phyſico Herspruckenſi, nunc Conſiliario & Archiatro Primario Badenſe, Academiæ Naturæ Curioſorum, & Societatis Medicæ Norimbergenſis Collega celeberrimo; Matre DOROTHEA FELICITATE, B. IOH. CHRISTOPHORI EISENII, I. V. Licentiati & Archigrammatei Herspruckenſis filia.

His ſuauiſſimis Parentibus, mutata paulo poſt ſede, Norimbergamque translata, maxime curæ cordique fuit fidos aptosque Præceptores ſubinde ſeligere, non neglecta ſolicita ad pietatem, optimos mores, & bonas literas propria domeſtica formatione; ſuccedanea paternæ æmula cura functis, ſub abſentia Parentis, inſpectione & conuerſatione, aliis. Inter hos ſummos & grauiſſimos Viros veneratur IOHANNEM CONRADVM FEVERLINVM, tum antiſtitem Eccleſiæ Ægidianæ, eiusdemque Gymnaſii Inſpectorem, nunc Superintendentem Nördlingenſem digniſſimum, & GOTHOFREDVM THOMASIVM, Medicinæ Doctorem celeberrimum, Phyſicumque & Practicum Reipublicæ Noricæ ordinarium feliciſſimum.

Ad bonarum literarum vero & liberalia humanioraque ſtudia ingenium capaciſſimum formarunt Viri præclariſſimi & laudatiſſimi, SAMVEL FABER, Rector Gymnaſii Ægidiani, & M. HAGENDORNIVS, Conrector, vt & MICHAEL BAHZIVS, & JOHANNES CHRISTOPHORVS STOI, vtrique beatæ memoriæ.

Pondus addidit JOHANNIS WÜLFERI, Antiſtitis ad D. LAVRENTII Spectatiſſimi, Profeſſoris in Gymnaſio Ægidiano Ethices, Politices, & Geographiæ perincluti, Explicatio Lineamentorum Iuris ciuilis Rechenbergianorum.

Hinc familia paterna ineunte anno CIↃ IↃCCVI. in aulam Badenſem demigrante, die vigeſimo primo Decembris publica Oratione, de Artis Medicæ Ortu & Progreſſu, habita valedictoria, præuia paterna honoratiſſima manuductione ad artis medicæ promulſidem, Excellentiſſimo Profeſſo-

ri D. Ioanni Zellero commendatus, eiusdemque ex Aula Sereniſſima Badenſi comitatui æque & informationi, Tübingam conceſſit.

Hic Rectore Magnifico D. Iohanne Conrado Klemmio, S. S. Theol. Profeſſore receptus, omni opera & ſtudio profecutus eſt, in medicis acroaſibus & phyſicis, Celeberrimorum Camerariorvm informationem, & ſeorſim in Anatomicis profectionibus Zellerianis egregia iecit fundamenta; vlteriores ſibi fœneraturus profectus, niſi in incepto optimo futuro flore ſtudiorum infeſtis Gallorum armis remora inſignis poſita obſtitiſſet.

Inde enim conſilium & locum, iuſſu Parentis Optimi, mutare coactus, ad Salanam noſtram miſſus fuit, ſub Pro-Rectoratu Magnifico ICti famigeratisſimi Ioh. Bernhardi Frisii. Cœptam itaque, Bono cum DEO, telam feliciter continuauit in Sophicis & Medicis Scholis, ſectatus excellentisſimos & fideliſſimos Profeſſores.

In illis, inprimis Phyſicis, Matthematicis, & Experimentalibus, Georgivm Albertvm Hambergervm, in reliquis Philoſophiæ partibus M. Christianvm Stockivm, Philoſophiæ Adiunctum meritiſſimum; & M. Christophorvm Avgvstvm Hevmannvm audiuit ſedulo.

In medicis e Rvdolffi Gvilielmi Cravsii, Hereditarii in Mellingen, Senioris Academiæ & Facultatis Medicæ venerandi, diſcurſibus eruditiſſimis, non parum profecit. Seorſim vero D. Iohannis Hadriani Slevogtii, Hereditarii in Roßla, in Anatomicis, Chirurgicis & Botanicis, prælectiones & demonſtrationes, publicas non minus ac priuatas, gratiſſimo elogio proſequitur: vt & B. Doctoris Ernesti Henrici Wedelii, in omnis generis artis exercitiis, Lectoriis, Diſputatoriis, non parum ſe debere profitetur; ipſiusque ſucceſſori D. Iohanni Adolpho Wedelio, non vno exercitio & titulo idem acceptum fert.

Cumque ipſemet in teſtimonium vocer, candide id & ſincere affirmo, indefeſſum & ſolertiſſimum ſtudium eundem adhibuiſſe, optimique moris exemplo aliis præluxiſſe. Audiuit

209. 15-153b

diuit prælegentem inſtitutiones medicas, & ſeorſim Pathologiam-Semioticо-Therapeuticam, materiam medicam, ac de eiusdem compoſitione, morbos mulierum, Chimiam ac praxin Clinicam tractantem & tradentem; vna quoque vberrimam cognitionem autorum in tota arte, veterum & recentiorum quorumvis, auide hauſit. Publice vero formulas præſcribendi methodum, & ad imitationem Mynſichtianarum, Phyſiologiam acroamaticam, Pathologiam generalem & ſpecialem, ſecundum genera curate diuiſam. Vna quoque me Præſide Diſſertationem e praxi Clinica, de Incvbo, non ſine ſingulari applauſu publice defendit, vt taceamus in praxi eadem inſtituta exercitamenta, & quotidianam conuerſationem.

Cum itaque adultis profectibus, iuſſu Parentis, ad honores in arte ſummos adſpirans, modeſte inter Candidatos recipi petiiſſet; Facultas gratioſa exploratis illis non ſolum pleniſſime aſſenſit, ſed & ad cathedram publicam aditum conceſſit.

Huic ſolenni Panegyri, ad D. XXV. Iunii, volente Deo, habenda ſub noſtro præſidio Diſſertatione Inaugurali laudata, vt Magnificus Pro-Rector, Venerandi Academiæ Proceres & Patres, Hoſpites omnium ordinum Nobiliſſimi, & Almæ artis Fautores gratioſe & beneuole ſuam præſentiam commodare dignentur, perofficioſe & amice contendo, rogoque.

P. P. Sub Sigillo Facultatis Ann. MDCCX.
D. XXII. Iun.

L. S.

J710
W391d